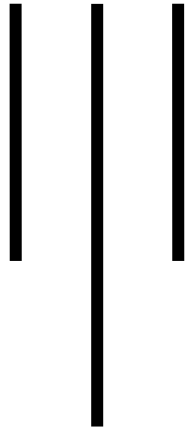

सूर्योदय नगरपालिकाको
बायोग्यांस प्लान्ट निर्माण र संचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

प्रस्तावना:	४
परिच्छेद-१	४
नाम र परिभाषा	४
१. नाम	४
२. परिभाषा	४
परिच्छेद-२	५
वित्तीय सहयोग तथा अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था	५
३. वित्तीय सहयोग तथा अनुदान दिन सकिन	५
६. कार्यक्रम अनुदान सहयोग प्रदान गर्न सकिन	६
७. वित्तीय लागत सहभागिताबाट संचालित कार्यक्रमहरुको प्रगति दिनु पर्ने	६
८. वित्तीय सहयोग दिन नसकिने	६
परिच्छेद-३	६
वित्तीय सहायता तथा अनुदान वितरण प्रकृया	६
९. सूचना प्रकाशन गर्ने	६
१०. सोभै प्रस्ताव पेश गर्न सकिने	७
११. दरखास्त पेश गर्नु पर्ने	७
१२. प्रारम्भिक छानवीन गर्ने	७
१३. प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिको व्यवस्था	७
१४. प्रस्ताव मूल्यांकन समितिको व्यवस्था:	८
१५. निर्देशन समितिको व्यवस्था:	८
१६. वित्तीय सहयोगको लागि व्यक्तिले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरु	८
परिच्छेद-४	९
कार्यान्वयन, अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था	९
१७. जानकारी दिनु पर्ने	९
१८. संझौता गर्नु पर्ने	९
१९. वित्तीय सहयोगको सदुपयोग गर्नु पर्ने:	९
२०. भुक्तानी	९
२१. अनुगमन गर्नु पर्ने	१०
२२. प्रतिवेदन दिनु पर्ने	१०
२३. वित्तीय सहायता रोक्का गर्न सक्ने	१०
२४. असुल उपर गरिने	१०
२५. सफाईको मौका दिन पर्ने	१०
२६. अनुदान रकमको लेखापरीक्षण:	१०
परिच्छेद ५	११
विविध	११
२७. विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने	११
२८. निर्देशिकाको व्याख्या गर्ने अधिकार:	११
२९. संशोधन तथा खारेजी	११
अनुसूची १	१२

अनुसूची २	१३
अनुसूची ३.....	१५
अनुसूची ४	१६

बायोग्यांस प्लान्ट निर्माण र संचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

प्रस्तावना: स्थानीय साधनश्रोतको परिचालनवाट वैकल्पिक उर्जाको रूपमा बायोग्यांस उत्पादन गरी नागरिकहरुको खाना पकाउने ग्यास र विजुली बत्ती बाल्ने आवश्यकता पुरा गर्नको लागि सूर्योदय नगरपालिकावाट संचालित लागत साभेदारी कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृत्यालाई सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन बाञ्छनीय भएकोले नगरपालिकावाट जारी सूर्योदय राजपत्र, २०७५ को कार्यविधि नं. ८ मा व्यवस्था भए अनुसार स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी **बायोग्यांस प्लान्ट निर्माण र संचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५** बनाई लागू गरिएकोछ ।

परिच्छेद-१

नाम र परिभाषा

१. नाम: यस निर्देशिकाको नाम **बायोग्यांस प्लान्ट निर्माण र संचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५** रहेकोछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा :

- (क) **बायोग्यांस प्लान्ट** भन्नाले गाई भैसी लगायतका घरपालुवा पशुको मलमुत्र, पांगारिक पदार्थ र चर्पीको निकास समेतको प्रयोगवाट उर्जा उत्पादन गरी खाना पकाउन र विजुली बत्ती बाल्न स्थापना गरिने प्लान्टलाई जनाउनेछ ।
- (ख) **नगरपालिका** भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका बुझनु पर्दछ ।
- (ग) **प्रमुख** भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका प्रमुख सम्भन्नु पर्दछ ।
- (घ) **प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत** भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ङ) **पूँज खर्च** भन्नाले स्थायी प्रकृतिको सम्पति खरिद गर्न प्रयोग हुने खर्च जसले धेरै समय सम्म पूँज निर्माणमा सहयोग गर्दछ भन्ने सम्भन्नु पर्दछ ।
- (च) **स्थानीय सरकार** भन्नाले स्थानीय गांउपालिका वा नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र संचालित सरकार भन्ने बुझनु पर्दछ ।
- (छ) **निर्देशन समिति** भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम गठित निर्देशन समितिलाई जनाउने छ ।
- (ज) **मूल्यांकन समिति** भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम गठित मूल्यांकन समितिलाई जनाउने छ ।
- (झ) **मेशिनरी उपकरण** भन्नाले प्रशोधन उद्योगमा प्रयोग हुने मेशिन औजार यन्त्र उपकरण साथै स्थानीय स्तरमा पार्ट पूर्जा जडान गरी तयार गरिएको एसम्बलेड मेशिन उपकरण समेतलाई जनाउनेछ ।
- (ञ) **प्लान्ट स्थापना** भन्नाले नयाँ भौतिक निर्माण तथा उपकरण स्थापना वा पुरानो प्लान्टको क्षमता विस्तार गर्ने कार्यलाई समेत जनाउनेछ ।
- (ट) **ऐन** भन्नाले संघीय ऐन, प्रादेशिक ऐन तथा स्थानीय तहको ऐन समेत सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (ठ) **नियमावली** भन्नाले संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारवाट जारी नियमावली सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (ड) **साना किसान** भन्नाले मुख्य व्यवसायको रूपमा कृषि वाली तथा पशुपंक्षी र माछापालन व्यवसाय संचालन गर्ने किसान भन्ने बुझनुपर्दछ ।
- (ढ) **लागत साभेदारी** भन्नाले बायोग्यांस प्लान्ट खरिद तथा निर्माण लागतमा संबन्धित नगरपालिका कार्यालय र ब्यक्ति वा समुहबीच सहभागिता हुने गरी लागत अंश बाडफाँड गर्ने भन्ने बुझिन्छ ।
- (ण) **बायोग्यांस कम्पनि** भन्नाले बायोग्यांस प्लान्ट स्थापना गर्न चाहिने मेशिनरी औजार तथा सामग्री र प्रविधि आपूर्ति गर्ने निजी कम्पनि भन्ने बुझनु पर्दछ ।
- (त)
- (थ)
- (द)

परिच्छेद-२
वित्तीय सहयोग तथा अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था

३. वित्तीय सहयोग तथा अनुदान दिन सकिने:

- (१) स्थानीय सूर्योदय नगरपालिकामा बसोवास गर्ने विपन्न नागरिकहरूबाट घरपालुवा पशुको मलमुत्र, चर्पीको निकास तथा अन्य प्रांगारिक पदार्थमा आधारित बायोग्यास प्लान्ट स्थापना गरी निजी तवरले उर्जा उत्पादन र प्रयोगबाट स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणको साथै आर्थिक सामाजिक लाभ प्राप्त गर्न चाहेमा स्थानीय सरकारले देहाय बमोजिम आर्थिक सहयोग दिनेछः
- (क) ब्याज अनुदान सहयोग
(ख) पूँजगत खर्च सम्बन्धी सहयोग
(ग) कार्यक्रम बजेट सम्बन्धी सहयोग
- (२) उपदफा १ खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लेखित आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्ने एकल कृषक वा समुह वा संस्थाले अनिवार्य रूपमा लागत सहभागिता गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम कृषक वा समुह वा संस्थालाई प्रदान गरिने वित्तीय सहयोगको रकम वितरणको लागि स्थानीय नगरपालिकाको स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको वित्तीय सहयोग देहाय बमोजिमका कार्यक्रमका लागि दिईनेछः
- (क) स्थानीय नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने नागरिकले पशुपालन व्यवसायबाट उत्पादन हुने मलमुत्र, ट्वाइलेटको निकास र अन्य घरेलु फोहरमैला समेतको प्रयोग गरी सामुहिक वा व्यक्तिगत रूपमा गोवरग्यास प्लान्ट निर्माणको लागि वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, लघुवित्त वित्तीय संस्था र सहकारी संस्थाबाट नियमानुसार लिएको ऋणको ब्याज रकम भुक्तानी गर्न वित्तीय सहयोग दिईनेछ ।
- (ख) स्थानीय नागरिकहरूले पशुपालन व्यवसायबाट उत्पादन हुने मलमुत्र, ट्वाइलेटको निकास र अन्य घरेलु फोहरमैला समेतको प्रयोग गरी एकल वा सामुहिक रूपमा बायोग्यास प्लान्ट स्थापना र संचालन गर्ने प्रयोजनको लागि एकल कृषक वा समुह वा संस्थालाई पूँजगत खर्च तर्फ वित्तीय सहयोग दिईनेछ ।
- (ग) स्थानीय पशुपालन फार्म, डेरी उद्योग तथा खाद्य प्रशोधन उद्योगबाट उत्पन्न उपउत्पादन र पर्यटन व्यवसायीहरूले होटल व्यवसायबाट उत्पन्न हुने फोहरमैला तथा चर्पीको निकास समेतको प्रयोग गरी बायोग्यास प्लान्ट स्थापना र संचालन गर्न एकल कृषक वा समुह वा संस्थालाई पूँजगत खर्च तर्फ वित्तीय सहयोग दिईनेछ ।

४. ब्याज अनुदान दिन सकिने:

- (१) स्थानीय उद्यमी तथा नागरिकहरूलाई दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (क) अनुसार उपदफा (४) खण्ड (क) बमोजिमको वैकल्पिक उर्जा व्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि देहाय बमोजिम ब्याज अनुदान सहयोग उपलब्ध गराईनेछः
- (क) निजी उद्यमी व्यवसायि, कृषक लगायतका स्थानीय नागरिकहरूले व्यक्तिगत र सामुहिक रूपमा बायोग्यास प्लान्ट स्थापना र संचालनको लागि वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, लघुवित्त वित्तीय संस्था र सहकारी संस्थाबाट नियमानुसार लिएको व्यक्तिगत र सामुहिक ऋणको ब्याजमा अनुदान दिईनेछ ।
- (२) बायोग्यास प्लान्ट स्थापना र संचालनको लागि लिईएको ऋणमा अनुदान सहयोग प्राप्त गर्न व्यक्ति तथा समुहले स्थानीय नगरपालिकाको कार्यालयमा दरखास्त साथ प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ ।

- (३) उपदफा (२) बमोजिमको दरखास्त साथ पेश भएका प्रस्तावहरु छानवीन र मूल्यांकन गरी निर्देशन समितिबाट निर्णय भए बमोजिम ब्याज अनुदान रकम भुक्तानी गरिनेछ ।
- (३) स्थानीय सरकारको स्वीकृत वार्षिक बजेट र कार्यक्रमको आधारमा प्रत्येक वर्ष ब्याज अनुदान दिन सकिनेछ ।

५. पूँजिगत खर्चमा लागत सहभागिता गर्न सकिने:

- (१) स्थानीय व्यक्ति वा समुह वा संघसंस्थालाई दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (ख) अनुसार उपदफा ४ खण्ड (ख) र (ग) बमोजिम बायोग्यांस प्लान्ट स्थापना र संचालन गर्न देहाय बमोजिम पूँजिगत खर्चमा नगरपालिकाबाट लागत सहभागिताको आधारमा वित्तीय सहयोग दिइनेछ: ।
- (२) दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम व्यक्ति वा समुहलाई वित्तीय सहयोग दिदा परियोजना लागतको ५० प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी पूँजिगत खर्चमा वित्तीय सहयोग दिइने छ ।
- (३) सामान्यतया एउटै व्यक्ति वा समुहले एउटै परियोजनाको लागि एक पटक पूँजिगत खर्चको लागि वित्तीय सहयोग लिई सकेपछि पुनः पूँजिगत खर्चमा वित्तीय सहयोग लिन सकिने छैन ।

६. कार्यक्रम अनुदान सहयोग प्रदान गर्न सकिने:

- (१) दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (ग) बमोजिमको कार्यक्रम खर्च संबन्धी सहयोग स्थानीय सरकारको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा व्यवस्था गरी बायोग्यांस प्रवर्धन विषयक तालीम संचालनको लागि दिन सकिनेछ ।
- (२) कार्यक्रम खर्च अनुदान शीर्षकमा प्राप्त रकम बायोग्यांस प्लान्ट संचालनकर्ता सदस्यहरुको क्षमता विकासको लागि प्लान्ट मर्मतसंभार तथा अन्य सीप विकास तालीम कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि लिन सकिनेछ ।

७. वित्तीय लागत सहभागिताबाट संचालित कार्यक्रमहरुको प्रगति दिनु पर्ने:

- (१) स्थानीय व्यक्ति/समुह/संस्थाले स्थानीय सरकारको बजेट प्राप्त गरी संचालित जुनसुकै कार्यक्रमको कार्य सम्पन्न प्रगति प्रतिवेदन नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्दछ ।

८. वित्तीय सहयोग दिन नसकिने:

- (१) यस निर्देशिकामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा वित्तीय सहायता उपलब्ध गराइनेछैन:
- (क) स्थानीय नगरपालिका भित्र मतदाता नगरेको व्यक्ति भएमा ।
- (ख) एउटै प्रयोजनको लागि अन्य निकायबाट वित्तीय सहयोग लिएको भएमा ।
- (ग) निर्धारित समयमा निवेदन साथ प्रस्ताव नगरेको अवस्थामा ।
- (घ) अघिल्ला वर्षहरुमा प्राप्त वित्तीय सहयोग तथा अनुदानको सदुपयोग नगरेको भएमा ।
- (ङ) कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गई कार्यक्रम संचालन गरेको अवस्थामा ।
- (च) नियमानुसार कर चुक्ता नगरेको अवस्थामा ।

परिच्छेद-३

वित्तीय सहायता तथा अनुदान वितरण प्रकृया

९. सूचना प्रकाशन गर्ने:

- (१) यस निर्देशिकामा व्यवस्था भए बमोजिम बायोग्यांस प्लान्ट स्थापना र संचालनको लागि ब्याज अनुदान सहयोग र पूँजिगत खर्चको रकम प्राप्त गर्न ईच्छुक एवं योग्य व्यक्तिहरुबाट दरखास्त आब्हान गरिने छ ।

(२) प्रस्ताव आब्हानको लागि स्थानीय वा प्रदेशस्तरको पत्रिकामा ३० दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ । सूचना प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धित स्थानीय नगरपालिका कार्यालय तथा सबै वडा कार्यालयहरूमा सूचना टाँस गर्नुको साथै स्थानीय रेडियो समेतको उपयोग गर्न सकिनेछ ।

(३) सूचनामा वित्तीय सहयोग तथा अनुदान प्राप्त गर्न आवेदन गर्ने प्रमुख आधारहरू, दरखास्त साथ पेश गर्नुपर्ने विवरण र कागजपत्रहरू एवं दरखास्त दर्ता गर्ने मिति र कार्यालय वारे स्पष्ट उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

१०. सोभै प्रस्ताव पेश गर्न सकिने:

दफा ९ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ६ मा उल्लेखित वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश भएका कार्यक्रम संचालन गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिकाको कार्यालयले १५ दिनको समय दिई सोभै प्रस्ताव आब्हान गर्न सक्नेछ ।

११. दरखास्त पेश गर्नु पर्ने:

यस निर्देशिका बमोजिम वित्तीय सहयोग तथा अनुदान प्राप्त गर्न चाहने व्यक्तिहरूले देहाय बमोजिमको विवरण संलग्न गरी दफा ९ बमोजिम सूचनामा दिएको समय सीमा भित्र अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा नगरपालिकाको कार्यालयमा दरखास्त दिनुपर्नेछ:

(क) नागरिक प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ख) कर तिरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ग) परियोजना प्रस्ताव,

(घ) संगठित संस्थाबाट ऋण लिएको प्रमाणको प्रतिलिपि,

(ङ) व्यक्तिको सम्पर्क नम्बर सहितको ठेगाना विवरण,

(च) बायोग्यास प्लान्ट स्थापनाको लागि आवश्यक सामग्री, उपकरण तथा प्रविधि उपलब्ध गराउने कम्पनिसंग भएको संभौताको प्रतिलिपि ।

१२. प्रारम्भिक छानवीन गर्ने:

(१) दफा ११ बमोजिम दरखास्त उपर नगरपालिकाको कार्यालयमा गठित प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिले प्रारम्भिक छानवीन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानवीन उपसमितिले अनुसूची ३ बमोजिमको प्रारम्भिक जाँचसूचीको आधारमा प्रस्तावमा संलग्न कागजातहरू रुजू गर्नुको साथै स्थलगत निरीक्षण समेत गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम छानवीन गर्दा अनुसूची ३ मा उल्लेखित कुनै एक बूदामा असफल भएमा उक्त दरखास्त मूल्यांकनको लागि समावेश गरिनेछैन ।

(४) दरखास्त छानवीनका सिलसिलामा आवश्यक अन्य कुरा प्रस्ताव मूल्यांकन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१३. प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिको व्यवस्था:

(१) दफा १२ (२) बमोजिम वित्तीय सहयोगको लागि दर्ता हुन आएका दरखास्त छानवीन गरी प्रस्ताव मूल्यांकन समितिमा पेश गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रारम्भिक छानवीन उपसमिति रहनेछ:

(क) प्रशासकीय अधिकृत संयोजक

(ख) इन्जीनियर वा सहायक प्राविधिक सदस्य

(ग) भौतिक पूर्वाधार शाखाको प्रमुख सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानवीन गर्दा वित्तीय सहयोग दिन योग्य देखिएमा प्रस्ताव मूल्यांकन समितिमा सिफारिश गरिनेछ ।

(३) दरखास्त छानवीनका सिलसिलामा आवश्यक अन्य कुराहरू मूल्यांकन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. प्रस्ताव मूल्यांकन समितिको व्यवस्था:

- (१) दफा १३ (२) बमोजिम मूल्यांकनको लागि सिफारिश भई आएका प्रस्तावहरूको मूल्यांकन गरी बजेट तथा कार्यक्रम र वित्तीय सहयोग रकम किटानी सहित निर्देशन समितिमा सिफारिश गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रस्ताव मूल्यांकन समिति रहनेछः
(क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	संयोजक
(ख) नगर उपप्रमुख	सदस्य
(ग) आर्थिक विकास समितिका संयोजक	सदस्य
(घ) लेखा शाखा प्रमुख	सदस्य
(ङ) प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य सचिव
- (२) प्रस्ताव मूल्यांकनका सिलासिलामा आवश्यक अन्य कुराहरू निर्देशन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१५. निर्देशन समितिको व्यवस्था:

- (१) यस निर्देशिका बमोजिम बायोग्यांस प्लान्ट निर्माण र संचालनको लागि वित्तीय सहयोग सम्बन्धी प्रस्ताव स्वीकृत गर्न तथा तत्सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन तथा समन्वयका लागि नगरपालिकामा देहाय बमोजिमका निर्देशन समिति रहनेछः
(क) नगरपालिका प्रमुख	संयोजक
(ख) आर्थिक विकास समितिका संयोजक	सदस्य
(ग) भौतिक पूर्वाधार विकास समितिका संयोजक	सदस्य
(घ) बजार अनुगमन समितिका संयोजक	सदस्य
(ङ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य सचिव
- (२) दफा १४ (२) बमोजिम वित्तीय सहयोगको लागि सिफारिश भई आएका प्रस्तावहरूमा स्वीकृति प्रदान गर्ने काम निर्देशन समितिले गर्नेछ ।
- (३) निर्देशन समितिले वित्तीय सहयोग स्वीकृत गर्दा मूल्यांकन समितिबाट सिफारिश भई आएका प्रस्तावहरू जस्ताकोतस्तै स्वीकृत गर्न वा थपघट सहित शर्त बन्देज तोकी स्वीकृत गर्न वा पुनः मूल्यांकनको लागि फिर्ता पठाउन सक्नेछ ।
- (४) निर्देशन समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै बनाउन सक्नेछ ।
- (५) निर्देशन समितिले वित्तीय सहयोग प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

१६. वित्तीय सहयोगको लागि ब्यक्तिले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू :

- (१) यस निर्देशिका अनुसार रकम भुक्तानी लिनु अगाडि सम्बन्धित ब्यक्ति वा समुहले बायोग्यांस कम्पनि र नगरपालिकाको कार्यालयसंग गरेको सम्झौताको आधारमा रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- (२) यस निर्देशिका अनुसार नगरपालिकाबाट वित्तीय सहयोग लिई संचालित प्लान्ट कम्तीमा १० वर्ष सम्म विक्रि गर्न पाईने छैन । त्यस पछि विक्रि गर्नु परेमा स्थानीय नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र विक्रि गर्न सकिनेछ ।
- (३) ब्यक्ति तथा समुहले जुन प्रयोजनको लागि वित्तीय सहयोग लिएको हो सोही प्रयोजनको लागि खर्च गर्नु गराउनु पर्नेछ ।
- (४) निर्धारित बायोग्यास प्लान्ट निर्माणमा गिटी, बालुवा, सिमेन्ट, छड लगायतका निर्माण सामाग्रीहरूको प्रयोग र स्थानीय श्रमिकको प्रयोग गरी रोजगारी सृजना गर्नु पर्नेछ ।
- (५) यस निर्देशिका अनुरूप वित्तीय सहयोग लिई संचालन हुने प्लान्टमा स्वदेशी कच्चा पदार्थ र जनशक्तिको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

- (६) फिटिड र मर्मत संभारको लागि स्थानीय दक्ष जनशक्तिको उपलब्ध हुन नसकेमा मात्र प्रचलित कानून अनुसार विदेशी जनशक्ति प्रयोग गर्न सकिनेछ ।
- (६) कुनै व्यक्तिले यस निर्देशिका अनुरूप रकम प्राप्त गरी सकेपछि तोकिएको समय अघि नै प्लान्ट विक्रि गरेमा वा संचालन नगरेमा १०% हर्जाना सहित उक्त रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल उपर गरिनेछ ।

परिच्छेद-४

कार्यान्वयन, अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

१७. जानकारी दिनु पर्ने:

- (१) निर्देशन समितिबाट परियोजना स्वीकृत भएपछि सम्बन्धित व्यक्ति वा समूह वा संस्थालाई सो को जानकारी दिनु पर्दछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जानकारी गराउदा कम्तिमा १५ दिनको समय दिई सम्झौता गर्न आउने म्याद समेत खुलाउनु पर्दछ ।

१८. संझौता गर्नु पर्ने:

- (१) यस निर्देशिका बमोजिम व्यक्ति वा समूह वा संस्थालाई बायोग्यांस प्लान्ट स्थापना र संचालनको लागि वित्तीय सहायता प्रदान गर्दा नगरपालिकाको कार्यालयले तोको ढांचामा सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।
- (२) नगरपालिका कार्यालय र वित्तीय सहयोग लिने व्यक्ति वा समूहबीचको संझौतामा दुवै पक्षको जिम्मेवारी र दायित्व किटान गरिनेछ ।
- (३) नगरपालिका कार्यालय, बायोग्यांस कम्पनि र वित्तीय सहयोग लिने व्यक्ति वा समूहबीचको त्रिपक्षीय संझौता भएको अवस्थामा तीनवटै पक्षको जिम्मेवारी र दायित्व किटान गरिनेछ ।

१९. वित्तीय सहयोगको सदुपयोग गर्नु पर्ने:

व्यक्ति वा संस्थाले जुन प्रयोजनको लागि वित्तीय सहयोग लिएको हो, सोही प्रयोजनमा खर्च गर्नु पर्दछ । बायोग्यांस कार्यक्रममा उपलब्ध सहयोग रकम अन्य प्रयोजनमा खर्च भएमा प्रचलित ब्याज सहित रकम फिर्ता गर्न पर्नेछ ।

२०. भुक्तानी विधि:

- (१) निर्देशन समितिबाट बायोग्यांस प्लान्टका लागि स्वीकृत भएको वित्तीय सहयोग रकम व्यक्ति वा समूह वा संस्थालाई स्थानीय नगरपालिका कार्यालयबाट भुक्तानी गरी अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- (२) ब्याज अनुदानको स्वीकृत रकम संबन्धित बैंक वा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको प्रमाण वा सम्झौताका आधारमा भुक्तानी गरिनेछ ।
- (३) व्यक्ति वा संस्थाहरुले दर्तावाला कम्पनिबाट नियम बमोजिम मेशिन उपकरण खरिद गरी बायोग्यांस प्लान्ट स्थापना गर्दा भएको खर्चको वील भरपाई सहित नगरपालिका कार्यालयमा निवेदन पेश भए पछि नगरपालिका कार्यालयको निरीक्षणबाट उक्त मेशिन उपकरण सम्बन्धित स्थलमा पुगी सकेको भन्ने प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि सोको आधारमा आर्थिक ऐन नियम अनुसार निर्धारित रकमको वढीमा ५०% रकम पहिलो किस्ता उपलब्ध गराईनेछ । मेशिन उपकरण जडान गरे पछि कार्यालयको स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा बाँकी ५०% रकम अन्तिम किस्ताको रुपमा निकासको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (४) नगरपालिका कार्यालय, कम्पनि र सहयोग प्राप्तकर्ता व्यक्तिबीच त्रिपक्षीय संझौता भएको अवस्थामा सम्झौता बमोजिम प्लान्ट निर्माण र मेशिन उपकरण जडान तथा फिटिंगको काम सम्पन्न भएको व्यहोरा निरीक्षण प्रतिवेदनबाट पुष्टि भएमा नगरपालिका कार्यालयले सोझै बायोग्यांस कम्पनिको नाममा एकमुद्द भुक्तानी गर्न सक्नेछ ।

(५) व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई कार्यक्रम अनुदान उपलब्ध गराउदा कार्य प्रगतिका आधारमा २ किशतामा रकम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । पहिलो किशता वापतको रकम सम्झौता भएपछि स्वीकृत रकमको ५० प्रतिशत र दोस्रो किशता प्रगति प्रतिवेदन तथा स्थलगत निरीक्षणको आधारमा ५० प्रतिशत भुक्तानी गरिनेछ ।

२१. अनुगमन गर्नु पर्ने:

(१) यस निर्देशिका अनुसार स्थानीय नगरपालिकाको कार्यालयले वित्तीय सहयोग वा अनुदान रकमको सदुपयोग भए नभएको वारेमा समय समयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

(२) यस निर्देशिका अनुरूप उपलब्ध गराईएको रकमको उपयोग र प्लान्ट संचालनको अवस्था वारे समय समयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गराउने जिम्मेवार नगरपालिकाको हुनेछ । अनुगमन निरीक्षण कार्यमा सहयोग गर्ने दायित्व सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको हुनेछ ।

(३) बायोग्यास कम्पनि र वित्तीय सहयोग प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले त्रिपक्षीय संझौता र यस निर्देशिकामा निर्धारित कुनै शर्त पालना नगरेको पाईएमा नगरपालिका कार्यालयले सम्बन्धित निकायहरूको सहयोग लिई शर्तहरूको पालना गर्न गराउन वा प्रचलित कानून बमोजिम असूल उपर गर्न गराउन कारवाही चलाउने छ । यस कार्यमा सम्बन्धित अन्य सरकारी निकायको सहयोग लिन सकिनेछ ।

२२. प्रतिवेदन दिनु पर्ने:

(१) व्यक्ति वा संघसंस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम प्राप्त रकमबाट सम्पन्न गरेको कार्य, खर्च र प्रतिफल सहितको विवरण देहायको अवधि भित्र स्थानीय नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ:

(क) पहिलो प्रतिवेदन दोस्रो किस्ता रकम लिनु अगाडि ।

(ख) वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३० दिन भित्र ।

(ग) परियोजनाको उपलब्धी सहितको अन्तिम प्रतिवेदन परियोजना पुरा भए पछि ।

२३. वित्तीय सहायता रोक्का गर्न सक्ने:

(१) दफा २३ बमोजिम अनुगमन गर्दा व्यक्ति वा समुह वा वा संस्थाले वित्तीय सहयोगको सदुपयोग नगरेको वा सम्झौताको सर्त उलङ्घन गरेको पाईएमा नगरपालिका कार्यालयले मुनासिव समय दिई देहाय बमोजिम गर्नेछ:

(क) अधुरो निर्माण काम पुरा गर्न लगाउने ।

(ख) खर्च गर्न बांकी रकम खर्च गर्न र खरिद भएको मेशिन उपकरण उपयोग गर्न लगाउने ।

(ग) सम्झौताको सर्त अक्षरशः पालन गर्न लगाउने ।

(२) तोकिएको समय सीमा भित्र सम्झौता अनुसारको काम नगरेमा नगरपालिका कार्यालयले बांकी रकम रोक्का गरी आवश्यक कारवाही गर्न सक्नेछ ।

२४. असुल उपर गरिने:

दफा २१ बमोजिम अनुगमन गर्दा व्यक्ति समुह वा वा संस्थाले वित्तीय सहयोग वा अनुदानको दुरुपयोग गरेको पाईएमा संबन्धित पदाधिकारी र दुरुपयोग गर्ने कम्पनि र व्यक्ति वा सदस्यहरूको घरघरानावाट सरकारी बांकी सरह असुल उपर गरिनेछ

२५. सफाईको मौका दिन पर्ने:

दफा २३ बमोजिम वित्तीय सहयोग वा अनुदान रोक्का राख्नु पर्दा वा दफा २४ बमोजिम वित्तीय सहयोग वा अनुदान रकम असुल उपर गर्नु पर्दाको अवस्थामा संबन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई सफाई पेश गर्ने मुनासिव माफिकको समय दिनुपर्दछ ।

२६. अनुदान रकमको लेखापरीक्षण:

- (१) यस निर्देशिकम बमोजिम प्राप्त वित्तीय सहयोग वा अनुदान रकमको लेखापरीक्षण सम्बन्धित स्थानीय तहवाट जारी आर्थिक ऐन बमोजिम गराउनुपर्नेछ । सम्बन्धित स्थानीय तहवाट आर्थिक ऐन जारी नभएको अवस्थामा उक्त खर्च रकमको संघीय आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम गराउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम लेखापरीक्षण गराउने प्रयोजनको लागि ब्यक्ति वा समूह वा संस्थाले प्राप्त रकमको स्रेस्ता तथा वीलभरपाई यस निर्देशिका बमोजिम शुरक्षित रुपमा अलगगै राख्नुपर्नेछ र आवश्यकता बमोजिम नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्न पर्नेछ ।

परिच्छेद ५ विविध

२७. विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने:

- (१) ब्यक्ति वा समुह वा संस्थाले स्थानीय वा प्रदेश वा संघीय सरकारवाट प्राप्त गरेको वित्तीय सहयोग वा अनुदान रकमको प्रयोजन समेत खुल्ने गरी परियोजनाको विवरण र खर्चको फांटवारी परियोजनास्थल वा संस्थाको कार्यालयमा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि स्पष्ट रुपमा देख्न र पढ्न सक्ने गरी टांस गर्नुपर्नेछ ।
- (२) स्थानीय ब्यक्ति वा समुह वा संस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम प्रदान गरिएको वित्तीय सहयोग वा अनुदान रकमवाट भएको कामको प्रतिफल समेत झल्कने गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नगरपालिका कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२८. निर्देशिकाको ब्याख्या गर्ने अधिकार:

यस निर्देशिका कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै वुँदामा अस्पष्टता वा द्विविधा भएमा सम्बन्धित नगर पालिकाको कार्यालयले अन्तिम निर्णय र ब्याख्या गर्न सक्नेछ ।

२९. संशोधन तथा खारेजी :

- (१) स्थानीय नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार निर्देशिकाको कुनै वुँदा संशोधन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची १
(दफा ११ संग सम्बन्धित)
निवेदनको ढाँचां

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,
सूर्योदय नगरपालिकाको कार्यालय,
फिक्कल इलाम ।

विषय: बायोग्यास प्लान्ट स्थापना गर्न वित्तीय सहयोग सम्बन्धी निवेदन पेश गरेको बारे ।

त्यस नगरपालिकावाट मिति .....मा प्रकाशित सूचना अनुसार म निवेदक ..... वा हाम्रो समुह वा संस्थाले लागत सहभागिताको आधारमा स्थानीय सरकारको वित्तीय सहयोग वा अनुदान सहयोग समेतमा बायोग्यास प्लान्ट स्थापना र संचालन गर्ने निर्णय गरेको हुदा त्यहावाट माग गरिएका कागजात संलग्न राखी यो निवेदन पेश गरिएको छ ।

भवदीय

.....

व्यक्ति /संस्था/सदस्यको पुरा नाम:
व्यक्ति /संस्था/सदस्यको ठेगाना:
व्यक्ति /संस्था/सदस्यको छाप/सही

अनुसूची २
(दफा ११ संग सम्बन्धित)
परियोजनाको संक्षिप्त विवरण

१. व्यक्ति /संस्थाको नाम:

२. ठेगाना:

जिल्ला:

न.पा./गा.पा.:

वडा नं.

गाँउ/टोल:

३. संस्था दर्ता नं. र मिति:

४. परियोजनाको नाम:

५. परियोजनाको ठेगाना:

६. परियोजनाको प्रारम्भ मिति:

७. परियोजनाको सम्पन्न हुने मिति:

८. परियोजनाको कुल लागत: रु.

८.१ स्थिरपूँजि: रु.

.क) मेशिनरी प्लान्ट:

(ख) जग्गा:

(ग) भवन:

(घ) अन्य (खुलाउने)

८.२ चालुपूँजि रु.

९. व्यक्ति/समुह वा संस्थाले ब्यहोर्ने लागत प्रतिशत:

१०. व्यक्ति/समुह वा संस्थाले ब्यहोर्ने लागत श्रोत

क) शेयर: रु.

ख) संस्थागत ऋण रु.

ग) अन्य: रु.

११. अन्य श्रोत वा निकायबाट वित्तीय सहयोग प्राप्त गरेको भए खुलाउने:

१२. समुह ब्यवस्थापनमा संचालन हुने/नहुने:

१३. उत्पादकत्वमा सुधार गर्न नयां प्रविधि वा नवप्रवर्द्धनको प्रयोग हुने/नहुने:

१४. वातावरणीय सरोकार:

क) प्राकृतिक श्रोतको जगेर्ना हुने/नहुने:

ख) जैविक विविधताका बढोत्तरी हुने/नहुने:

ग) स्थानीय श्रोतको संरक्षण हुने/नहुने:

घ) प्रदुषणको रोकथाम हुने/नहुने:

ङ) प्रांगारिक खेतिपाती हुने/नहुने:

२५. अन्य कुनै ब्यहोरा भए खुलाउने:

.....

निवेदकको हस्ताक्षर

नाम थर र संपर्क नं.:

ठेगाना:

अनुसूची ३
(दफा १२ (२) संग सम्बन्धित)
प्रारम्भिक जांचसूची

१. सूचनाको म्याद भित्र दरखास्त दर्ता भएको/नभएको: .....
२. सूचनामा तोकिएका सबै कागजात संलग्न भएको/नभएको: .....
३. स्थानीय नगरपालिकाको नागरिक हो/होईन.....
४. यस अगाडि वित्तीय सहयोग/अनुदान पाएको हो/होइन: .....
५. नगरपालिकाको कार्यक्षेत्र भित्र स्थापना र संचालन भएको/नभएको: .....
६. नियमानुसार कर चुक्ता भएको/नभएको: .....
७. गोबर, मलमुत्र, पानी र अन्य कच्चा पदार्थको सहज आपूर्ति हुने/नहुने .....
८. स्थानीय रूपमा प्रविधि आपूर्तिकर्ता कम्पनि संचालनमा रहेको/नरहेको: .....
- ९ अन्य उर्जा वा इन्धन (दाउरा, विजुली, मट्टीतेल आदि)को खपतमा बचत हुने/नहुने: .....
१०. वित्तीय सहयोग लिन चाहने ब्यक्ति वा संस्थाको कारोवारमा सहजिकरण हुने/नहुने: .....
११. ब्यक्तिको स्वास्थ्य र सरसफाईमा सहयोग पुग्ने/नपुग्ने .....
१२. ब्यक्तिको आर्थिक समृद्धिमा सहायकसिद्ध हुने/नहुने: .....

रुजू गर्ने कर्मचारीको:
नामथर:
दस्तखत:
पद:
मिति:

प्रमाणित गर्ने कार्यकारी प्रमुखको:
नामथर:
दस्तखत:
पद:
मिति:

अनुसूची ४
(दफा १४ (२) संग सम्बन्धित)
प्रस्ताव मूल्यांकनका आधार र अंकभार

क्र. सं.	प्रस्ताव मूल्यांकनका आधार	पूर्णाङ्क	प्राप्तांक
१.	ब्यक्ति वा समुह वा संस्थाको लागत सहभागिता	२०	
क.	५० % वा बढी	२०	
ख.	४० देखि ४९ %	१०	
ग.	३० देखि ३९ %	७	
घ.	२० देखि २९ %	४	
ङ.	२० % भन्दा कम	१	
२.	परियोजनावाट सृजना हुने रोजगारी	१५	
क.	५ जना वा बढी	१५	
ख.	४ जना	१२	
ग.	३ जना	९	
घ.	२ जना	६	
ङ.	१ जना वा कम	३	
३.	सूचीकृत समुदायको सहभागिता	२०	
क.	दलित	५	
ख.	आदिवासी	५	
ग.	महिला	५	
घ.	अपांग	५	
ङ.	सूचीकृत नभएको अवस्था	०	
४.	भौगोलिक अवस्था	२०	
क.	पूर्व गा.वि.स. क्षेत्र	२०	
ख.	पूर्व न.पा. क्षेत्र	१५	
ग.	म.न.पा तथा उ.म. न. पा.क्षेत्र	५	
५.	सिर्जनात्मकता तथा उच्चमशीलता	२५	
क.	ब्यक्ति तथा समुह व्यवस्थापनमा संचालन	५	
ख.	नयां प्रविधिको प्रयोग/नवप्रवर्तन	५	
ग.	इन्धन बचत तथा बस्तु उत्पादनमा योगदान	५	
घ.	वतावरणीय सरोकारको संम्बोधन	५	
ङ.	स्वास्थ्य तथा सरसफाईमा योगदान	५	

नोट: १. पूर्ण रोजगारी भन्नाले बर्षमा २०८० घण्टाकोकाम सम्भन्नु पर्दछ ।

२. वातावरणीय सरोकार भन्नाले प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण, जैविक विविधतामा बृद्धि, स्थानीय प्रजातिको संरक्षण, प्रांगारिक खेती प्रणाली र प्रदुषण रोकथाम सम्भन्नु पर्दछ ।
३. नवप्रवर्तन भन्नाले आधुनिक प्रविधिको सिर्जनात्मक प्रयोग सम्भन्नु पर्दछ ।